

De Gentse nobel, geslagen tijdens de opstand tegen Filips II

Deze Gentse nobel, uitgegeven in 1582 toont aan de voorzijde een gekroonde vorst/krijger met een zwaard in de rechterhand en het wapenschild van Gent in de linkerhand, zittend in een schip (kogge). In de linkerbovenhoek bevindt zich de banier van Frans van Anjou, vorst van de Nederlanden. In 1582 en 1583 heeft de banier soms een leeuw of 2 ineengeslagen handen.

Wat is het verhaal achter deze munt die geïnspireerd is op de Vlaamse nobel van ongeveer 200 jaar eerder?

De stad Gent verkreeg in 1580 het recht om zijn eigen munten te slaan. Er werden koperen mijten en zilveren stuivers uitgegeven, die qua iconografie refereren naar uitgiftes van de stad tijdens de opstand tegen Filips de Schone van 1488-1491.

Daarnaast werden in 1581, 1582 en 1583 gouden nobels geslagen, alsook halve en kwart nobels. Dit munttype bestond reeds onder de Bourgondische vorsten Filips de Stoute (1384-1404), Jan Zonder Vrees (1405-1419) en Karel de Stoute (1419-1467) en is op zijn beurt een imitatie van de laat 14^e eeuwse Engelse nobels van king Edward III en Henry IV.

Tot ver in de 16^e eeuw bleven de gouden nobels circuleren en werden ze gekoesterd omwille van hun zuiverheid en esthetiek.

Men kan stellen dat de Gouden nobel het symbool was van de welvaart die Vlaanderen en Gent kenden in de 14^e en 15^e eeuw en wellicht ook van de handelsband met Engeland via de wolhandel in deze periode.

Dat Gent juist dit gotische munttype opnieuw leven in blaast en zo zijn fierheid en verlangen naar vroeger uitdrukt mag dan ook niet verbazen.

De tekst op de munt getuigt hier ook van:

MO. - AUREA. RESTAUR. METROPOL. GAND. FLAND

GOUDEN MUNT VAN DE IN EER HERSTELDE METROPOOL GENT IN VLAANDEREN

NISI. DNS. CUSTOD. CIVITAT. FRUSTRA. VIGILATUR

INDIEN DE HEER DE STAD NIET BESCHERMT, WORDT ZIJ TEVERGEEFS BEWAAKT

De Gentenaars hebben de reputatie koppigaards te zijn en zijn daar ook bijzonder fier op, zo bewijst de jaarlijkse optocht van de stroppendragers tijdens de Gentse feesten. Die bijnaam 'stroppendrager' verkregen ze nadat ze in opstand kwamen tegen de Habsburgse vorst Karel V.

Als straf werden 25 opstandelingen ter dood veroordeeld en anderen stelde hij publiekelijk te schande door ze met een strop om de hals door de stad te laten gaan.

Onder de regeerperiode van Filips II, zoon van Karel V groeit het ongenoegen over de Spaanse-Habsburgse heerschappij zowat overal in de Nederlanden, maar vooral in de noordelijke provinciën. Enerzijds waren er de bijzonder harde maatregelen tegen de opkomst van het calvinisme, het protestantisme en de vrijdenkers. De vervolgingen van de 'ketteren' (niet-katholieken) en de zware straffen voor al wie tegen het katholieke geloof was leidde tot grote onrust in de Nederlanden. Duizenden calvinisten en protestanten, waaronder heel wat geleerden, schrijvers en kunstenaars vluchtten naar noordelijker regionen, zelfs tot in Zweden. Dit leidde tot een culturele en intellectuele verarming van de Zuidelijke Nederlanden ten voordele van het Noorden.

Ook op bestuursvlak groeide ongenoegen: de "17 Provinciën" die voorheen samen de Nederlanden vormden hadden in de loop der eeuwen elk hun eigen gewoontes en wetten verworven door oorlog, diplomatie en huwelijken. Die vrijheden werden hen nu steeds meer ontnomen door politieke hervormingen ten voordele van een centraal bestuur.

Dat er naast de harde maatregelen ook nog extra belastingen geheven werden om de oorlogen van Filips II te financieren, zal zijn populariteit zeker ook geen deugd gedaan hebben.

De Staten-Generaal van de Nederlanden, die slechts mocht vergaderen mits toestemming van Filips II, schaarde zich achter het verzet tegen Filips II nadat de stad Antwerpen door het Spaanse leger geplunderd en in brand gestoken werd (de zgn. Spaanse Furie).

Met de Pacificatie van Gent in 1576 hoopte de Staten-Generaal dat de 17 gewesten van de Lage Landen op basis van godsdienstvrijheid konden verenigd worden.

Dit bleek een moeilijk te realiseren ideaal en Frans van Anjou werd in 1580 aangesteld als vorst van de Nederlanden in de hoop dat hij de gemoederen zou kunnen bedaren.

In het eigenzinnige Gent was er ondertussen een calvinistisch bestuur aan de macht gekomen dat de toestemming had gekregen zijn eigen munten te slaan. En zo komen we terug bij de prestigieuze Gentse nobel met zijn voorgeschiedenis en verwijzing naar de bloeiende handel uit de vorige eeuwen en zijn handelsband met Engeland.

De banier van Frans van Anjou wordt bij de emissies van eind 1582 vervangen door een leeuw of 2 ineengestremde handen.

L71_nr.6

https://www.fleurdecoin.eu/LIJST71_MUN.html